

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

DIE LEHREN VON Victor Hugo, Leo Tolstoj und Emile Zola über die Aufgaben des Lebens. Von Dr. A. Rauber. Leipzig, 1896. 31. l. A dorpati egyetemi tanára e népszerűbb stílusban írt felolvasásában, melyet az egyetemi hallgatók segélyző egyesületében 1895. dec. 8-án tartott, ugyanazzal a kérdéssel foglalkozik más czim alatt, melylyel a »Ker. Magvető« 1894. 3. füzeté T o l s z t o j gróf boldogságtana cz. cikke. Az egyezés oly szembetűnő, hogy folyóiratunk cikkének íróját átvétellel lehetne vádolni, ha a kérdéses füzet előbb jelent volna meg. A lényegesebb eltérés a két cikk között az, hogy Rauber az alkalomhoz szabott czállal a kérdést biológiai szempontból tárgyalja. A biológiai szempont Raubernél ott érvényesül, a hol íróival bírálólág, pótlólág és kiegészítőlág áll szemben. Az életfeladat kérdése egyike a legfontosabbaknak, de egyszersmind a legnehezebbeknek is. Megoldásától függ az emberi élet jóléte és boldogsága. A biologia azt tanítja, hogy az ember élő, állama lakotó, szellemi és anyagi kincseket gyűjtő lény. E tulajdonságokból feladatok születnek, a melyek munkát igényelnek, legyen ez szenvedő vagy cselekvő. Zola tehát, ki nem ismer szebb imádságot a munkánál, a biologia szempontjából helyes tanácsokat ad az ifjúságnak, mert a biológiának fő elve: munkálkodjál! Ha már ez az élet feladata, önként jó az a kérdés, hogy hát a nő is munkálkodjék? S ezzel a sokat vitatott s maig is eldöntetlen női kérdés, vagy nőemancipatio kérdésére tér. Természetes, hogy a munka sorompóit megnyitja a nők számára, ha csak részben is. Végül pedig arra az eredményre jut, hogy »minden lány előtt az a kettős feladat áll, hogy magának a kilátást a házasság elöl sohase zárja el, de sohase bízzék egyedül a házasságban«. De hát melyek azok a női hivatások? A nehéz szellemi és testi megfeszítéssel járó hivatások a férfi erejét is megpróbálják; ezekből tehát kizárja a nőket. Hanem ajánlja a gazdasági, kereskedői, nevelői, betegápolói és orvosi hivatásokat. Ugyanazok, a melyeket a gyakorlat már igénybe vett a nők részére. Ez alapon állva, csak természetes tehát az egyenjogosultság kérdésére adott felelete, hogy a nő és férfi, mint emberek, egyenlők, de nem mint munkások. Rauber a kérdés történetéhez nem járul új adattal, nem tudja elég meleg szeretettel körülvenni a tárgyalt írókat, tulságosan erős nála a gondolkodó fő az érző szív jogainak rovására. De világosan, könnyen és folyékonyan ír s cz egy német tanártól nem ritkán már érdemszámba megy. (G. K.)

»BIBLIAI ELBESZÉLÉSEK ÉS BIBLIA-ISMERTETÉS.« Az első népiskolák, a második a gymnasiumok I. és II. osztálya számára. Irta dr. Bartók György ev. ref. pap és vallástanár. Ismeretes dolog, hogy a vallástanításhoz szükséges segédkönyveink még kevés számmal vannak. E hiányon, hogy segítenünk kell, azt tudjuk. Dr. Bartók György tankönyvei is ide czéloznak. Az elbeszélések történeti egyszerűséggel vannak előadva, s kiváló fontosságuk abban van, hogy a

bibliai egymásutánt és történeti folytonosságot megtartják s hogy a biblia szelleméhez hűek. De hiányzik belőlük az a folyékony, könnyed előadás, a mi a gyermekek képzeletét folyton foglalkoztatja s a történetnek külső színt, bájt kölcsönöz. Mind az elbeszélések, mind az ismertetés a tanulók ismeretszerzésére irányul inkább, mint sem hogy a vallási áhitat megbírná oldani azt a kérdést, melyet a vallás tanításához fűzünk, a mennyiben ennek, ha valamely más tárgyaknak igen, kétségtelenül a szív és lélek, ész és kedély öszhangzó művelése a feladata. Az anyag fölvevése, felosztása, elrendezése azonban jó alapon halad s így inkább egészében, mint részleteiben helyes az iránya, jó a módszere.

(D.)

ÚJ ÓRAMUTATÓ. Szerkesztette Szabó Aladár. Egy gyűjtemény, mely papok, tanárok, tanítók munkáit foglalja magában. Az evangéliumi egyházak (lutheránus és kálvinista) vallási kül- és belmissioi s más egyházi kérdéseiről hoz cikkek s az egyesületek, társulatok, olvasóköri, vallásos iratok terjesztésével s ehhez hasonló tárgyakkal foglalkozik. A gyűjteményben mintegy a magyar „új orthodoxia“ jelenik meg, némely tagjában a liberalismus, másokban az orthodoxismus tulsúlyával.

Az egyik azt írja: „Az ultramontanismus és liberalismus ellentéte kezd nálunk is főkérdéssé lenni. Nem volna-e helyes minden lépten-nyomon kimutatni, hogy a szabadelvűség, ha becsületes, az igazi, egyszerű evangéliummal nem ellenkezik“, a másik meg így nyilatkozik: „egyházunknak úgy kül mint belrendtartásában confessióink s alkotmányos törvényeink szelleméhez szigoruan ragaszkodjunk“ stb. Hol fog e két irány találkozni? Az orthodoxia tulsulya magánál a szerkesztőnél abban is nyilvánul, hogy az unitáriusokról csak úgy lenézőleg szól és tőlük nem fél. Félni nincs is mért, de lenézni még kevésbé. Már annyi önbizalmunk nekünk is van, hogy az ily nézést kellőképpen tudjuk mérlegelni. Különb a gyűjtemény a gyakorlati vallásosságra nézve több tanulságos részletet tartalmaz. Kenessey Béla, a templomi igehirdetés jelentőségét fejtegeti, a központi, a templomi igehirdetés mellett az egyének evangelizációját hangsúlyozva, a mi helyes is, de csak ugy, ha az egyéni evangelizálás bizonyos határon belől történik, ha a kik evangelizálókul lépnek fel, a gyülekezeten belől és nem azon kívül dolgoznak, mely utóbbi eset a protestáns gyülekezetek romlására vezet. A Kenesseyén kívül Pokolytól, Kecskeméthytól, a szerkesztőtől s több másoktól vannak cikkek a gyűjteményben.

„PROTESTÁNS ÁRVAHÁZI NAPTÁR“ ismét megszerkesztette Kenessey Béla, 1879-re. Gazdag tartalommal, változatos műsorral jelent meg Hornyánszky kiadásában Budapesten. Ára 30 kr.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁSOKAT hirdetnek Simó János sepsiköröspataki lelkész »Millenáris beszédgűjteményre«; Tartsafalvi Albert, vargyasi tanító »Tört sugarak« cz. költeménykötetre, (1 frt.) Dézsi Mihály szováthi pap, író »Vig elbeszélések«-re. (80 kr.)

KÜLÖNFÉLÉK.

EGYHÁZI FŐTANÁCSUNK gyűlése épp most tartatott meg — oct. 25, 26, 27-én — mélt. Ferencz József püspök és báró P. Horváth Kálmán főgondnok elnöklete alatt. A gyűlésen megjelentek és kiváló